

Priopćenje za javnost br. 21/258

Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom za 2021. godinu

Washington, DC – [10. rujna 2021.]: Dana 30. kolovoza 2021. Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF) zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a¹ s Republikom Hrvatskom.

Hrvatsko gospodarstvo bilo je izloženo velikom stresu, ali pokazuje svoju otpornost. Pandemija i dva razorna potresa dovela su do pada gospodarske aktivnosti od 8,0 posto u 2020. uslijed smanjene domaće i inozemne potražnje, pri čemu je posebno velik bio pad prihoda od turizma, oko 60 posto na godišnjoj razini. Izdašna potpora fiskalne i monetarne politike, zajedno s primjerenim popuštanjem nadzornih zahtjeva, pomogla je u ublažavanju učinaka pandemije. Financijska pozicija države donekle je olakšana sredstvima iz fondova EU-a (kreditni transferi) kojima je financirana većina mjera fiskalne potpore. HNB je intervenirao na deviznom tržištu i ublažio napetosti na domaćem tržištu obveznicama otkupom državnih vrijednosnih papira (u iznosu od otprilike 5,5 posto BDP-a), a snizio je i obveznu pričuvu i provodio repo operacije. Tržišta su se smirila, posebice nakon uspostave linije za valutni ugovor o razmjeni (engl. *swap line*) s Europskom središnjom bankom (ESB) sredinom travnja 2020. u iznosu od 2 mlrd. EUR. Platnobilančni pokazatelji držali su se relativno dobro; u 2020. tekući račun zabilježio je mali manjak od 0,4 posto BDP-a unatoč snažnom padu prihoda od turizma. Međutim, bruto javni i inozemni dug porasli su za gotovo 16, odnosno 6 postotnih bodova BDP-a, poništivši ranija povoljna kretanja. Inflacija je i nadalje niska, unatoč nedavnom porastu.

Za 2021. i 2022. predviđa se snažan oporavak uz rast od 5,4, odnosno 5,8 posto, potaknut oporavkom u sektoru usluga (pod pretpostavkom ostvarivanja dvije trećine turističkih dolazaka iz 2019. u 2021. godini te njihovog gotovo punog oporavka u 2022.) i investicijama koje će biti potaknute velikim priljevima bespovratnih sredstava iz EU-a u srednjoročnom razdoblju. U srednjem roku predviđa se da će se rast BDP-a usporiti prema razinama od oko 3 posto. Predviđa se porast, a potom stabilizacija inflacije na razini od 2 posto tijekom 2023., što je u skladu s ciljanom inflacijom ESB-a. Prisutni su znatni rizici u oba smjera, među kojima i rizik mutacija virusa u kratkoročnom razdoblju koji bi mogao dovesti do ozbiljnih posljedica za gospodarstvo. Srednjoročni rast mogao bi biti znatno manji ako brzina oporavka u zemljama trgovinskim partnerima iz EU-a bude sporija od očekivane, ako sredstva iz fondova EU-a ne budu učinkovito apsorbirana i/ili ako obećane komplementarne reforme i nadalje budu teško provedive. S druge strane, brža i uspješnija kampanja cijepljenja omogućila bi brže ozdravljenje i stanovništva i gospodarstva. U srednjoročnom razdoblju, pozitivni učinci zelenih investicija i digitalizacije mogli bi biti veći od predviđenih.

¹ Na temelju članka IV. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda, MMF održava, obično svake godine, bilateralne razgovore sa zemljama članicama Fonda. Misija Fonda posjećuje dotičnu zemlju članicu, prikuplja gospodarske i financijske informacije i razgovara s dužnosnicima zemlje o gospodarskim kretanjima i gospodarskim politikama zemlje. Nakon povratka u sjedište Fonda, članovi Misije pripremaju izvješće koje je temelj za raspravu Izvršnoga odbora MMF-a.

Ocjena Izvršnog odbora²

Izvršni direktori pozdravili su poduzimanje brzih mjera za borbu protiv pandemije COVID-19 čime su stvoreni temelji za predviđeni oporavak, potpomognut turizmom i investicijama.

Direktori su pozdravili napore vlasti za postizanje ravnoteže između podupiranja oporavka od posljedica pandemije i razboritosti fiskalne politike te spremnost za nastavak pružanja podrške ako to bude potrebno. Naglasili su važnost izbjegavanja daljnjeg smanjenja poreza kako bi se očuvali fiskalni prihodi te kako bi se javni dug čvrsto održao na silaznoj putanji u srednjoročnom razdoblju.

Direktori su pozvali na ubranu provedbu strukturnih reformi i potrebu za jačanjem sposobnosti apsorpcije sredstava iz strukturnih fondova EU-a, posebice u području upravljanja javnim investicijama. Te su reforme nužne za ostvarivanje napretka u smjeru zatvaranja dohodovnog jaza u odnosu na prosjek EU-a i za postizanje željene dekarbonizacije, digitalizacije i diversifikacije gospodarstva. U tom su kontekstu pozdravili i planove vlasti za uvođenje sustava plaća u državnoj upravi koji nagrađuje produktivnost kao i objedinjavanje zdravstvenih usluga na nižim razinama javne uprave.

Direktori smatraju da je monetarna politika primjereno akomodativna u okviru sidra deviznog tečaja i obilne globalne likvidnosti. Pozdravili su ulazak u tečajni mehanizam ERM II u srpnju 2020. u kontekstu uvođenja eura kao strateškog prioriteta vlasti. Uzimajući u obzir koristi od uvođenja eura, direktori su pozdravili snažnu posvećenost vlasti da poštuje kriterije konvergencije te da unaprijedi okvir za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu.

Direktori su naglasili potrebu za nastavkom pomnog praćenja rizika u financijskom i bankovnom sektoru i nakon isteka mjera regulatornog popuštanja uvedenih u skladu sa smjernicama za ublažavanje učinaka pandemije Europskog nadzornog tijela za bankarstvo. Pozdravili su odluku kojom se olakšava otpis neprihodonosnih kredita i napore za jačanjem stečajnog okvira. Direktori su preporučili vlastima da posebno pomno prate kreditna kretanja povezana s tržištem nekretnina i da budu spremne apsorbirati višak likvidnosti i nametnuti primjerene makrobonitetne mjere bude li to potrebno.

² Nakon završetka rasprave glavni direktor MMF-a, kao predsjednik Izvršnog odbora, sažima mišljenja izvršnih direktora i taj se sažetak daje na uvid vlastima u zemlji članici na koju se odnosi. Objašnjenje kvalificirajućih ocjena koje se koriste u sažecima može se pronaći na adresi: <http://www.IMF.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

Tablica 1. Hrvatska: Odabrani ekonomski pokazatelji, 2016. – 2026.

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
	Proj.										
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene	(promj. u postotcima, god. prosjek, ako nije navedeno drugačije)										
Rast realnog BDP-a	3,5	3,4	2,8	2,9	-8,0	5,4	5,8	4,0	3,3	3,2	3,1
Doprinosi:											
Domaća potražnja	3,2	4,2	4,6	2,7	-2,3	3,9	6,5	4,9	3,1	1,7	1,7
Neto izvoz	0,3	-0,7	-1,9	0,2	-5,8	1,5	-0,7	-0,9	0,2	1,5	1,4
Nezaposlenost	15,0	12,4	9,9	7,8	9,0	8,5	8,0	7,7	7,2	7,0	6,8
Stopa inflacije mjerena indeksom potrošačkih cijena (prosj.)	-1,1	1,1	1,5	0,8	0,1	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0
Štednja i investicije (u postotku BDP-a)											
Domaće investicije	21,0	22,0	23,4	22,6	25,6	26,4	27,2	28,0	28,5	27,6	27,0
Domaća štednja	23,2	25,5	25,3	25,7	25,3	25,8	25,9	26,8	27,7	27,2	26,8
Država	3,5	4,4	5,0	5,7	-1,1	1,4	2,6	3,5	4,3	4,9	5,1
Ostali domaći sektori	19,7	21,1	20,2	20,0	26,3	24,4	23,4	23,2	23,4	22,3	21,7
Operacije proračuna opće države (definicija ESA 2010)											
Prihodi opće države	46,5	46,0	46,2	47,5	48,0	51,2	52,4	52,1	50,5	48,8	48,1
Rashodi opće države	47,4	45,2	46,0	47,2	55,4	55,3	55,3	54,1	51,7	49,4	48,5
Saldo proračuna opće države	-1,0	0,8	0,2	0,4	-7,4	-4,1	-2,9	-1,9	-1,2	-0,5	-0,4
Strukturni saldo 1/	-1,0	0,8	1,5	0,5	-5,7	-3,2	-2,6	-1,8	-1,1	-0,5	-0,4
Dug opće države 2/	80,8	77,5	74,2	72,8	88,7	87,6	84,4	81,6	78,9	76,1	73,3
Platna bilanca (u postotku BDP-a)											
Saldo tekućih transakcija	2,2	3,5	1,8	3,0	-0,4	-0,6	-1,2	-1,2	-0,8	-0,4	-0,2
Kapitalne i financijske transakcije	-2,3	1,5	0,8	-1,0	2,4	7,0	4,3	3,6	2,0	0,9	0,5
Inozemna izravna ulaganja, neto	4,3	2,3	1,6	6,3	1,6	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Dug i pričuve											
Bruto međunarodne pričuve (u milijardama eura)	13,5	15,7	17,4	18,6	18,9	22,3	24,0	25,4	26,1	26,4	26,6
Mjerilo MMF-a 3/	88,5	102,0	112,4	103,4	125,6	138,9	143,2	147,2	146,9	145,7	144,4
U mjesecima uvoza roba i usluga (na osnovi razine u slj.godini)	7,5	7,8	7,9	7,9	9,3	9,7	8,8	8,6	8,3	8,0	7,6
Ukupan vanjski dug (postotak BDP-a)	95,8	88,4	81,9	74,2	81,3	79,4	75,0	71,0	67,9	65,3	63,1
Novac i krediti	(na kraju razdoblja, promjena u postotcima)										
Ukupna likvidna sredstva (M4)	4,7	2,1	5,5	2,9	9,3	7,0	5,0	4,5	4,0	4,0	4,0
Potraživanja od drugih domaćih sektora 4/	-3,4	-0,8	1,8	2,6	3,3
Kamatne stope											
Prosj. kamatna st. na 12-mjesečne trezorske zapise (u kunama)	1,0	0,4	0,1	0,1	0,1
Kamatna stopa na kredite u kunama (bez val. klauzule, nepodm. iznos)	6,5	6,0	5,7	5,2	4,8
Tečaj											
Tečaj kune prema euru	7,6	7,5	7,4	7,4	7,5
Realni efektivni tečaj (u postot. "negativan predznak" = aprecijacija)	0,3	0,7	1,9	-1,4
Dodatne informacije:											
Nominalni BDP (u milijardama eura)	46,6	49,3	52,0	54,3	49,3	52,4	56,2	59,8	63,0	66,0	69,1

Izvori: Hrvatske vlasti i procjene članova Misije. Stopa nezaposlenosti je podatak Državnog zavoda za statistiku i Haver Analytics.

1/ Na temelju pojednostavljenog pristupa ciklički prilagođenom saldu, kao postotak potencijalnog BDP-a, isključujući kapitalne transfere javnim poduzećima i jednokratno smanjenje investicija u 2015.

Ukupni saldo proračuna za 2020. (-7,4 posto BDP-a) umanjeno za ciklički komponentu (-1,7 posto BDP-a) daje ciklički prilagođen saldo proračuna od -5,7 posto BDP-a. Uključeni su jednokratni rashodi povezani s paketom pomoći za borbu protiv COVID-19 pandemije od -3,8 posto BDP-a. Za 2021., ukupni saldo proračuna (-4,1 posto BDP-a) umanjeno za ciklički komponentu (-0,9 posto BDP-a) daje ciklički prilagođen saldo proračuna od -3,2 posto BDP-a. Uključeni su jednokratni rashodi povezani s paketom pomoći za borbu protiv COVID-19 pandemije od -2,5 posto BDP-a.

2/ Bruto dug kako je definiran u EU-u prema Sporazumu iz Maastrichta.

3/ MMF, 2015., "Assessing Reserve Adequacy-Specific Proposals" IMF Policy Paper, Washington: Međunarodni monetarni fond

4/ Uključuje potraživanja od kućanstava i nefinancijskih poduzeća.